

Het groeidocument in de praktijk, PO

Marjolijn Velt: 'Het groeidocument verbetert de samenwerking'

Sinds een jaar werkt de Antoniuschool in Schagen met het groeidocument. Intern begeleider Marjolijn Velt merkt dat het arbeidsintensief is, maar veel positieve effecten oplevert. "De samenwerking tussen ouders, leerlingen en school is beter dan voorheen."

Marjolijn Velt is intern begeleider op de Antoniuschool in Schagen. De school biedt speciaal onderwijs aan gemiddeld 80 tot 100 leerlingen in de leeftijdscategorie 4 tot 12 jaar. Sinds vorig jaar werkt Velt met het groeidocument. Een verbetering? "Vanuit de Antoniuschool hadden we altijd al een uitgebreid verslag voor de vervolgschool. Maar voor nieuwe leerlingen zijn we het groeidocument gaan invullen. Het is een perfecte start om duidelijk te maken waar we staan met een leerling. En om door te geven, zodat de vervolgschool met een goed document begint." Belangrijk in de werkwijze met het groeidocument is dat het kind zélf aangeeft waar het behoefte aan heeft, samen met de school ziet. "Dat geeft een heel mooi totaalbeeld", vindt Velt.

Ouders positief

De ervaringen van ouders zijn eveneens positief, vertelt Velt. Zij vinden het prettig om het document in te kunnen vullen, zijn blij dat ze ge-

hoord worden en hun mening kunnen geven. "Ze hebben meestal wel wat hulp nodig, vooral om te kijken wat onder welk kopje valt." Zo is bijvoorbeeld niet altijd duidelijk of iets onder 'cognitie', 'leer-werkgedrag' of 'motoriek lichamelijk' valt. Ouders kunnen vaak wel iets zeggen over leervorderingen, maar hebben er niet altijd een beeld bij. "Dat laten ze dan open, terwijl ze er wel iets van vinden. Zo proberen we ze te begeleiden." Dat geldt tevens voor het deel dat de leerling invult: dat gaat meestal wel onder begeleiding van een leerkracht. Velt ziet dat leerlingen sommige vragen 'gek' vinden of niet goed weten wat ze waar moeten opschrijven. "Maar als ze het totale document zien, snappen ze het wel", vertelt ze.

Objectief

Blijft het groeidocument op die manier wel objectief? Als een leerkracht ouders en/of leerling helpt met het invullen, is het dan ook echt wat zij vinden? Velt vindt dat het

deel dat de school invult, juist het meest objectief is. "Je kunt het naast elkaar zien. Wat een kind voelt, is wat hij of zij zelf duidelijk meeneemt. Dat geldt ook voor de ouders; die vinden het lastig om objectief naar zichzelf te kijken. De actuele relatie tussen kind en ouders speelt eveneens een rol. Als het even niet zo lekker loopt, zijn ze misschien wat negatiever in zo'n document. Daar proberen we juist doorheen te prikken in een gesprek. Ja, het is behoorlijk arbeidsintensief. Maar als het eenmaal op poten staat en je hebt het document samen goed ingevuld, kun je het gesprek heel goed aangaan."

Toch ligt daar nog wel een verbeterpuntje, vindt Velt. Het format is prima, maar voor kinderen en hun ouders zou meer uitleg en toelichting welkom zijn. Wellicht aan de hand van een voorbeeld, zonder dat dat sturend wordt.

Soepele overgang

Velt ziet dat de overgang naar het voortgezet onderwijs dankzij het groeidocument soepeler verloopt. "Zij krijgen een mooi overzicht met kansen, mogelijkheden en belemmeringen. Daar kunnen ze direct op inspelen." En: als je een intensief gesprek hebt gehad met leerlingen en hun ouders, dan ben je het eerder

Marjolijn Velt

met elkaar eens. Dat maakt het gesprek richting samenwerkingsverband en het voortgezet onderwijs makkelijker. Een punt van aandacht is ook dat de leerling nu om zijn of haar mening wordt gevraagd. Dat zijn ze niet gewend. Toch is het voor hen belangrijk om te weten waar ze aan toe zijn en dat ze betrokken worden bij de onderwijsdoelen. "Als je hen dingen oplegt zonder dat ze begrijpen wat de bedoeling is, kun je weerstand krijgen. Op gelijk niveau communiceren is belangrijk. Zaken als voortgang en doelen kun je goed met ze bespreken. Het is interessant om te onderzoeken vanaf welke leeftijd je dat op kunt pakken, daar worstelen we nog mee. Wanneer ga je ze betrekken bij hun onderwijsdoelen?"

Het groeidocument vormt in het geheel een prima hulpmiddel, geen doel op zich. Velt: "De samenwerking tussen kinderen, ouders en school is beter dan voorheen. Gesprekken komen op gang en dat is altijd goed."

'De samenwerking tussen ouders, leerlingen en school is beter dan voorheen'

Het groeidocument in de praktijk, VO

Fiona Pronk: 'Het groeidocument is een boodschap van de leerling'

Het groeidocument samen invullen met de leerling en hem of haar het eigenaarschap geven. OSP-begeleider Fiona Pronk bespreekt de dagelijkse praktijk van het invullen en welke voordelen daar uit voortvloeien.

Fiona Pronk is OSP (ondersteuningspunt) – begeleider bij Lyceum aan Zee, onderdeel van Scholen aan Zee. Zij begeleidt leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben dan de mentor of school zelf kan bieden. Dat gebeurt op verschillende gebieden: bijvoorbeeld hoogbegaafdheid, het niet goed kunnen plannen en organiseren, faalangst of problemen met de sociale omgang.

De OSP-begeleider zorgt ook voor ondersteuning en coaching van onderwijzend personeel. "Alles is gestart met de instelling van passend onderwijs, een paar jaar geleden", vertelt Pronk. "Niet elke leerling die in het reguliere onderwijs even niet lekker draait, moet naar het speciaal onderwijs. Het is goed om eerst binnen de school te kijken wat we extra kunnen doen, zodat we de leerling in het reguliere onderwijs kunnen houden."

'Niet elke leerling die in het reguliere onderwijs niet even lekker draait, moet naar het speciaal onderwijs'

Zorgteam

De mentor is de eerste halte voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Hij of zij heeft de regie en zet alles uit wat nodig is. Wanneer de ondersteuning door de mentor en het docententeam ontoereikend blijkt, meldt de mentor de leerling aan bij het zorgteam. Het team bekijkt of de leerling in kwestie hulp nodig heeft van de OSP-begeleider. Als dat zo is, belegt de begeleider een multidisciplinair overleg met alle betrokkenen rondom de leerling.

Standaard zijn dit de leerling zelf, ouders/verzorgers, mentor, zorgcoördinator, OSP begeleider en eventueel jeugdhulpverlening. Afhankelijk van de casus sluiten soms de teamleider, andere familieleden, leerplicht of bijvoorbeeld politie aan. Fiona: "Vervolgens ga ik met de leerling zitten om samen het groeidocument in te vullen. Daarna met de ouders, zodat ook zij kunnen aangeven wat hun visie is. Hetzelfde geldt voor het docententeam: wat kan de leerling goed, wat gaat lastig en wat is er nodig? Het groeidocument vormt zo een heel mooi overzicht om te zien hoe we zaken het beste kunnen aanpakken."

Pronk ziet het groeidocument als voortvloeisel van het handelingsgericht werken. "Je gaat kijken wat de belemmerende factoren, maar ook wat de beschermende factoren bij leerlingen zijn. Je kijkt naar school, de thuissituatie en vooral naar de leerling zelf. Het gaat er juist om wat hij of zij belangrijk vindt om aan te pakken." Voor het gevoel van 'succes ervaren' is dat essentieel, wat andere zaken als het gedrag in de klas positief kan beïnvloeden. Voorheen werd veel door de school bepaald, nu is de insteek anders.

Naast de leerling

Pronk gaat met het groeidocument letterlijk naast de leerling zitten. "Ik vraag dan

of hij of zij zelf wil typen of dat ik het moet doen. Meestal doen ze het zelf. Ik vraag wel door en help bij het formuleren van zinnen, maar zij bepalen wat ze erin willen hebben. Doordat ze er zo intensief mee bezig zijn, komen ze snel op wat ze zouden willen veranderen. Dat geeft een heel goed startpunt, want het is iets wat zij zelf willen en daar kun je op verder borduren." Het eigenaarschap van de leerling is daarom zo belangrijk: het groeidocument is met de intrinsieke boodschap van de leerling een goed uitgangspunt voor één of meerdere evaluatiegesprekken met de leerling gedurende het schooljaar.

OSP-er of mentor

De mentor is de spil in het geheel, maar als OSP-begeleider vult Pronk samen met betrokkenen het groeidocument in. Het zou in haar visie nog beter zijn als de mentor het groeidocument samen met de leerling in zou vullen en vervolgens aanvult met de visie van het docententeam. De regie bij de mentor dus. Verder vooral tevredenheid. Pronk: "Omdat het een tijdrovende klus is, koos ik er voorheen soms voor om zonder het groeidocument in te vullen alvast te starten met

Fiona Pronk

de begeleiding. Omdat uit de gesprekken toch wel bleek wat nodig was. Daar ben ik van teruggekomen omdat ik me steeds vaker realiseerde dat ik toch eerst het groeidocument in had moeten vullen. Je kijkt snel in een koker, waardoor je een bepaalde richting op gaat. In een groeidocument komen juist alle zaken en aspecten naar voren, zodat je niets vergeet en een

open blik houdt. Bijna altijd komen we tijdens het invullen van het groeidocument tot de kern, omdat ook ouders en docenten hun visie geven."

